

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK
UTBILDNING

Omorganisering av Myrängen/Löttinge rektorsområde

Innehåll

Inledning.....	2
Pedagogiska effekter.....	3
Arbetsmiljömässiga aspekter.....	6
Säkra skolvägar.....	7
Lokalmässiga aspekter.....	7
Behovsanalys av skolplatser i Gribbylund och centrala Täby kommun.....	8
Ekonomiska aspekter	12
Överväganden.....	15
Förslag till beslut	17
Källförteckning	17

Inledning

Sammanfattning

Löttingelundsskolan och Myrängsskolan är två F-6 skolor belägna i Gribbylund/Löttingelund. Tillsammans utgör skolorna Myrängen/Löttinge rektorsområde och har en gemensam rektor. Skolorna har en gemensam kapacitet på 535 elever varav ca 420 platser nyttjas i dagsläget.

Med anledning av den minskade elevvolymen i området har en eventuell omorganisation utretts där Löttingelundsskolans och Myrängsskolans verksamhet sammanförs. I utredningen beaktas pedagogiska effekter, arbetsmiljö, säkra skolvägar, lokalmässiga aspekter, behovsprognos, ekonomiska aspekter och juridiska aspekter.

Utredningen visar att en sammanslagning av skolorna ger fördelarna utifrån pedagogiska effekter, arbetsmiljö, behovsprognos och ekonomi. Skolvägar och juridiska aspekter bedöms inte påverkas i betydande grad. Förslaget innebär att Löttingelundsskolan avvecklas inför läsåret 2020/2021 och att elever från Löttingelundsskolan erbjuds plats på Myrängsskolan.

Bakgrund

Minskat elevunderlag i Myrängen/Löttinge rektorsområde

Löttingelundsskolan och Myrängsskolan är två relativt små F-6 skolor belägna i Gribbylund/Löttingelund. Tillsammans utgör de Myrängen/Löttinge rektorsområde och har en gemensam rektor. Skolorna har en gemensam kapacitet på 535 elever varav omkring 420 platser nyttjades i maj 2020 (225 platser/183 elever på Löttingelundsskolan och 310 platser/236 elever på Myrängsskolan)

Över tid har antalet elever i rektorsområdet minskat. I september 2015 hade rektorsområdet 627 elever. Till september 2020 beräknas antalet ha minskat till omkring 340 elever. Enbart på Löttingelundsskolan har 191 elever slutat mellan maj 2019 och augusti 2020. Nedan redogörs för orsakerna till det minskade elevantalet.

I Gribbylund/Löttingelund finns det idag inte någon kommunal högstadieskola. Elever i området har därför i stor utsträckning sökt sig till ett par skolor i de centrala delarna av Täby. Dessa båda fristående aktörer erbjuder utbildningsplatser redan från årskurs 6 vilket innebär att de flesta elever väljer att lämna de kommunala alternativen redan efter årskurs 5 för att säkerställa en plats inför högstadiet.

I närliggande Arninge/Ullna finns Hägerneholmsskolan som stod färdig till höstterminen 2019 och har plats för 600 elever. För närvarande går i skolan omkring 170 elever i årskurs F-6. Från och med läsårsstarten 2021/2022 kommer skolan även att erbjuda undervisning för årskurserna 7-9.

När beslut om högstadium på Hägerneholmsskolan fattades identifierades som en möjlig konsekvens att elever skulle söka sig till skolan redan på mellanstadiet för att få gå på samma skola på mellan- och högstadiet, vilket då skulle riskera att ytterligare minska antalet elever som går i mellanstadiet på Myrängen/Löttinge rektorsområde. Denna tendens har nu visat sig redan inför läsåret 2020/2021. Utvecklingen med minskat elevantal och att elever redan i mellanstadiet söker sig till en skola där det är möjligt att läsa högstadiet innebär att varken Myrängsskolan eller Löttingelundsskola har några klasser i årskurs 6 läsåret 2020/2021 eftersom efterfrågan är för liten. Löttingelundsskolan har dessutom få elever redan i årskurs 4-5.

Att rektorsområdet har så små skolenheter, där vissa årskurser inte har elevunderlag för en full klass, har inneburit att det behövs skapas åldersblandade klasser. Små enheter innebär också sämre förutsättningar att rekrytera lärare, sämre möjligheter till pedagogiskt arbete och minskade förutsättningarna för att driva en skola i ekonomisk balans.

Utredning om Myrängen/Löttinge rektorsområde

I september 2019 gav Täbyalliansen samhällsutvecklingskontoret och verksamhetsområde utbildning i Täby kommun i uppdrag att genomföra en utredning av volym- och kapacitetsbehov avseende Täbys skolfastigheter, där bland annat Gribbylund/Löttingelund ingick. På grund av det plötsligt vikande elevunderlaget under våren 2020 gavs utbildningschefen i Täby kommun i uppdrag att särskilt se över organiseringen av Myrängen/Löttinge rektorsområde.

Mot bakgrund av detta behandlas i denna utredning ett förslag där Löttingelundsskolans och Myrängsskolans verksamhet sammanförs. Förslaget innebär att Löttingelundsskolan avvecklas inför läsåret 2020/2021 och att elever från Löttingelundsskolan erbjuds plats på Myrängsskolan. Alla lärare och pedagogisk personal med tillsvidareanställning kan följa med från Löttingelundsskolan till Myrängsskolan.

I utredningen behandlas pedagogiska effekter, arbetsmiljö, säkra skolvägar, lokalmässiga aspekter, behovsprognos, ekonomiska aspekter och juridiska aspekter.

Pedagogiska effekter

Kollegialt lärande och samverkan

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap 2 § Skollag 2018:1098).

För att möjliggöra en likvärdig skola med god undervisningskvalitet är det viktigt att möjliggöra för lärare till kollegialt lärande gällande didaktik och pedagogik. Det är också viktigt att lärare ges möjlighet till att samverka kring planering, genomförande och bedömning av undervisningen. Tidiga stödinsatser till elever ska sättas in i förskoleklass och lågstadium, en satsning som stöds av Skolverkets läsa, skriva, räkna- en garanti för tidiga stödinsatser.

För att säkerställa att skollagens 3 kap. 2 § efterföljs är det viktigt att all undervisning präglas av variation, utmaningar och erfarenhetsutbyte.¹ Möjligheterna till att variera undervisningen stärks av att fler lärare samarbetar, samplanerar och samverkar kring bedömning på en och samma skolenhet. Brist på tid och stor arbetsbörda är de två främsta faktorerna till att lärare väljer att lämna läraryrket.² Att organisera för samverkan och kollegialt lärande bedöms därför som viktigt för att attrahera och behålla lärare framöver.

När lärare eller förskollärare tillsammans med kollegor analyserar och utvärderar sin undervisning utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt leder det till ett bättre resultat hos barn och elever. Det är en viktig förutsättning för en positiv skolutveckling och viktigt i enhetens systematiska kvalitetsarbete.

Metoden kollegialt lärande är en sammanfattande term för olika former av systematisk utveckling av undervisningen där man genom ett strukturerat samarbete tillägnar sig kunskap och färdigheter. Kollegialt lärande betonar vägen fram för att lösa uppgifter, formulera problem och kritiskt granska inte bara andras utan även sitt eget arbete. En viktig del i detta är att träna på att ge varandra konstruktiv och framåtsyftande återkoppling. Det kollegiala lärandet förstärks när kunskap hämtas såväl utifrån som från den egna verksamheten och när samtalet leds av en samtalsledare. Det är viktigt att de åtgärder och förändrade undervisningssätt som kan bli resultatet av kollegialt lärande prövas kritiskt, bedrivs långsiktigt och följs upp.

Tillsammans med tillit, inkludering, pedagogiskt ledarskap, formativ bedömning samt metakognition och självreglering räknas kollegialt lärande som en av de mest framgångsrika metoderna för forskningsbaserat arbetssätt som vi vet förbättrar elevernas mål- och resultatuppfyllelse. Dessa områden är alla forskningsbaserade, det vill säga bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Att utbildning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet sedan skollagen 2010:800 betyder också att rektorer och huvudmän har ansvar för att personalen får möjlighet att göra detta – att pedagogerna får utveckla sina ämnes- och metodkunskaper genom beforskade metoder, som exempelvis kollegialt lärande, och att de får ta del av relevant forskning.

Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten samt OECD, som granskar Sveriges Pisa-resultat, rekommenderar alla lärares gemensamma lärande för att lyckas med framgångsrika skolutvecklingsprocesser.

¹ Håkansson & Sundberg, 2012.

² Skolverkets lägesrapport, 2017.

Undervisningskvalitet

Lärare som planerar och genomför sin undervisning med genomtänkt progression och genom att relatera till tidigare moment åstadkommer bättre resultat. Genom att möjliggöra samplanering och samarbete för lärare årskurs-/ämnesvis vid uppföljning och bedömning stärks möjligheten till ökad undervisningskvalitet.³ En ytterligare effekt av att samla fler lärare på samma skolenhet är att det ökar möjligheten till att undervisningen bedrivs av lärare som är behöriga både i respektive ämne och årskurs vilket i sin tur stärker undervisningens kvalitet. I Skolverkets lägesrapport från 2017 konstateras det att lärarförsörjningen är en av de stora utmaningarna vilket gör frågan om att skapa strukturer för att öka lärarbehörigheten prioriterad.

Möjligheterna att göra extra anpassningar och/eller att förbättra den fysiska lärmiljön är större om man är fler lärare per årskurs. Skolinspektionen granskade 15 skolors arbete med extra anpassningar år 2016 och konstaterade då att det är rektors ansvar att se till att det finns tillräckligt med tid och kompetens för att tillgodose elevernas behov av extra anpassningar.⁴ Det är därför viktigt att organisera skolor så att det finns möjlighet att avsätta både tid och kompetens.

Rättssäker bedömning

En eventuell omorganisering underlättar samverkan för en rättssäker och likvärdig bedömning samt en likvärdig undervisning. Skolinspektionen konstaterar i sin granskning av rättssäker och likvärdig bedömning i grundskolan (2018) att huvudmän och rektorer har ansvar för att möjliggöra den samverkan som krävs för att så långt som möjligt säkerställa rättvis och likvärdig bedömning. En eventuell organisationsförändring skulle ge utökade möjligheter och fysiska förutsättningar för sambedömning till exempel vid rättning av nationella prov.

När skolenheter blir för små minskar möjligheterna att bilda lärandegrupper där progressionen i lärarnas kompetensökning är tillfredsställande.

Trygghet och studiero

Tryggheten och studieron bedöms stärkas vid en omorganisation då förändringen ökar möjligheten att bilda flexibla gruppindelningar vilket gynnar förutsättningarna för eleverna att utmanas kunskapsmässigt utifrån sina förmågor och på så vis stärka arbetsron. Det finns en rad studier som visar på att trygg miljö är grunden för lärande och utveckling. Att undvika att elever blir överksamma och stör andra är centralt för studieron och tryggheten i klassrummet.⁵

Arbetet med att utveckla verksamhetens trygghet och studiero behöver vara i fokus vid en omorganisation där elever organiseras i nya grupper eller bland nya kamrater. Täby kommun arbetar sedan många år tillbaka med Specialpedagogiska skolmyndighetens värderingsverktyg

³ Håkansson & Sundberg, 2012.

⁴ Skolinspektionen, 2016.

⁵ Skolinspektionens årsrapport, 2018.

DATE som är ett undervisningsmaterial med utgångspunkt i grundskolans alla ämnen och kunskapskrav kopplade till etiska och värdegrundsrelaterade frågeställningar. Materialet är en god utgångspunkt för gruppstärkande aktiviteter och skapandet av en god undervisningsmiljö och trygga elevgrupper vid en eventuell omorganisering.

Organisation för pedagogisk kvalitet

I Täby kommun har större enheter med många legitimerade lärare högre kunskapsresultat än övriga enheter. Det syns även på nationell nivå där möjlighet till kollegialt lärande och en stor andel legitimerade lärare identifieras som framgångsfaktorer. Löttingelundsskolan och Myrängsskolan riskerar att bli för små för att möjliggöra en god samverkan mellan lärare i kollegiala lärandesammanhang. Löttingelundsskolan har få elever i vissa årskurser, framför allt i mellanstadiet.

Genom att möjliggöra för en större och samlad skolenhet på Myrängsskolan, med fler lärare i varje årskurs, tar huvudmannen ansvar för att skapa förutsättningar för kvalitetssäkrade processer på vetenskaplig grund. En sammanslagning av Löttingelundsskolan och Myrängsskolan till en skolenhet möjliggör en större tjänsteorganisation som i högre grad leder till skolutveckling.

I en samlad enhet på Myrängsskolan kan elevgrupperna hållas intakta – men görs om till åldershomogena klasser, något som inte är möjligt med dagens små skolenheter. Alla lärare och pedagogisk personal med tillsvidareanställning kan följa med från Löttingelundsskolan till Myrängsskolan. En omorganisering medför också möjlighet att erbjuda fritids för årskurs 4-6 på Myrängsskolan från höstterminen 2020. Idag finns inget fritids för mellanstadiet i Myrängsskolans regi.

Arbetsmiljömässiga aspekter

Rektor har enligt skollagen arbetsmiljöansvar för både elever och medarbetare i verksamheten. För att möjliggöra ett hållbart arbetsliv har arbetsgivarorganisationen och de fackliga organisationerna Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund, inom ramen för Huvudöverenskommelsen (HÖK18) påbörjat ett partsgemensamt arbete för att stärka ett hållbart arbetsliv för pedagogisk personal.

Varje skola åläggs utifrån HÖK18 att förstärka sitt arbete gällande arbetstid, arbetsbelastning och organisation för att säkra kompetensförsörjningen av lärare. Detta arbete ska följas upp både lokalt och centralt. Att förstärka organisationen av Löttingelundsskolan och Myrängsskolan i gemensamma lokaler skulle möjliggöra samverkan för lärare och innebära förutsättningar för genomförande av kollegialt lärande gällande didaktik och pedagogik. Kollegialt lärande möjliggör en likvärdig skola med god undervisningskvalitet.

Lärares arbetsmiljö och arbetsbelastning förväntas underlättas genom att samverka och samarbeta kring planering, genomförande och bedömning av undervisningen. Skolan har till uppdrag att i enlighet med HÖK18 se över lärares arbetsbelastning och arbetstid, fler lärare som undervisar samma årskurs och stadium underlättar organisationen av tjänstefördelning

och schemaläggning vilket innebär att lärare kan komma att få ett schema med sammanhållen tid för planering och administration. Att fler lärare undervisar i samma årskurs möjliggör också ett delat ansvar kring administration som t.ex. lektionsplanering, aktiviteter och veckobrev. Att fler lärare arbetar i samma årskurs möjliggör även för organisering av delat mentorskap.

En samlad fritidsverksamhet ges möjlighet till flexibla lösningar om personalstyrkan blir större även om elevantalet också ökar. Möjlighet till planering av verksamhet kan vid en större personalgrupp ske i olika konstellationer. Elevhälsans professioner ges möjlighet till samverkan utifrån att varje profession befinner sig i samma lokaler i högre utsträckning, det möjliggör ett utökat hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbete vilket underlättar för övriga medarbetare inom enheten.

Säkra skolvägar

Trafikenheten på Täby kommun arbetar löpande med trafiksäkerhetshöjande åtgärder i hela kommunen. Exempel på trafiksäkerhetshöjande åtgärder är aktiva farthinder, breddning av trottoarer, siktröjning genom att ta bort skymmande växtlighet, digitala skyltar och att hastighetssäkra korsningar. Skolvägsprojektet arbetar varje år extra med en till två skolor för att öka säkerheten kring Täbys skolor.

I samband med flytt av elever från Löttingelundsskolan till Myrängsskolan förändras barnens skolväg och följande har kommit fram:

I Myrängen/Löttinge rektorsområde, där Löttingelundsskolan och Myrängsskolan ingår, finns till största del mindre kvartersvägar. Den större väg som finns i området mellan skolorna är Gribbylundsvägen, som finns placerad mellan skolorna och kan korsas vid 5 platser. Korsningarna har redan idag säkerhetshöjande åtgärder genom farthinder, trafiksignaler och upphöjda övergångsställen. Elever som bor kring den nuvarande Löttingelundsskolan, kan med fördel använda de planskilda korsningarna (tunnlarna) under Löttingelundsvägen samt den gång- och cykelbana som är placerad norr om Löttingelundsvägen för att ta sig till Myrängsskolan.

Lokalmässiga aspekter

Det finns fyra grundskolor i Gribbylund/Löttingelund idag. Tre av fyra är i egen regi och ca 80 % av kapaciteten finns i kommunala skolor. Ängsholmsskolan är en grund- och gymnasiesärskola för barn med särskilda behov, vilket gör att den inte ingår i kapaciteten.

Grundskola	Fastighetsägare	Utförare	Kapacitet
Löttingelundsskolan F-6	Kommunen	Kommunal	225
Myrängsskolan F-6	Kommunen	Kommunal	310
Täby Friskola Gribbylund F-5	Privat	Täby Friskola	160
Ängsholmsskolan	Kommunen	Kommunal	-
Totalt:			695

I tabellen ovan redovisas den hyresgrundande teoretiska kapaciteten. Den är bedömd som ett minimum för hur många elever som rimligtvis kan förväntas gå i skolan. Den innebär inte en gräns för hur många som får plats i skolan, utan är snarare konstruerad för att skapa incitament för skolorna att fylla sina lokaler. Skolorna tjänar på att vara fler elever i lokalen än kapaciteten ovan, och förlorar på att ha färre elever. Det är därmed fördelaktigt ur ett ekonomistyrningsperspektiv att ha något fler elever än den hyresgrundande kapaciteten. Den skiljer sig från respektive fastighets tekniska kapacitet, vilken är en gräns för hur många som får vistas i lokalen samtidigt, och är i vanliga fall högre än den hyresgrundande kapaciteten.

I Myrängsskolan är den tekniska kapaciteten något lägre än den kapacitet som önskas då Löttingelundsskolans elever flyttas till Myrängsskolan. Det medför att investeringar i form av anpassningar för att uppfylla brandkrav och ventilation kan behöva utföras. En utredning inklusive kostnadsuppskattning kommer att påbörjas i samband med eventuellt beslut av barn- och grundskolenämnden om att följa tjänstemannaorganisationens förslag.

Ekonomi ur fastighetsavdelningens perspektiv

År 2019 hade fastighetsavdelningen ett nollresultat avseende grundskolorna i Gribbylund/Löttingelund. Där Ängsholmsskolan stod för ett positivt resultat och Löttingelundsskolan och Myrängsskolan hade negativa resultat under år 2019.

Underhållsbehovet för grundskolorna (inklusive underhållsskuld) fram till år 2033 beräknas vara ca 55-60 mnkr, där Myrängsskolan står för en stor del.

Behovsanalys av skolplatser i Gribbylund och centrala Täby kommun

Nedan analys bygger på efterfrågesiffrorna av skolplatser i respektive område som tagits fram utifrån befolkningsprognosen för våren 2020. Efterfrågesiffran bygger på historiska elevflöden

och inkluderar även elever från andra kommuner. Den skiljer sig därav från antalet folkbokförda, vilket är antalet personer som bor i området. Efterfrågan kan vara större än antalet folkbokförda då elever historiskt har valt att gå i skola i ett annat område. I centrala Täby är efterfrågan klart större än antalet folkbokförda samtidigt som ett område som Gribbylund har en lägre efterfrågan än antalet folkbokförda. Därav består en del av "efterfrågan" i centrala Täby av elever som faktiskt bor i Gribbylund. Det har alltid varit efterfrågesiffran som legat till grund för kommunens lokalförsörjningsplan.

Förutsättningar Gribbylund

I denna analys innebär "Gribbylund" Löttingelundsskolans och Myrängsskolans närhemmetområde. Som det ser ut idag finns det fyra skolor i området (kapacitet inom parentes): Löttingelundsskolan (225), Myrängsskolan (310 exkl. sarskolan), Täby Friskola Gribbylund (160) samt Ängsholmsskolan (sarskola, ingår ej i kapaciteten). Den totala kapaciteten av låg- och mellanstadiplatser i området uppgår till 695 kapacitetsplatser. I nedan tabell ses den bedömda efterfrågan i området under de kommande åren.

Efterfrågan	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
åk F-3	380	380	370	360	360	350	350	360	370	370	370
åk 4-6	150	140	140	130	130	130	130	130	120	120	120
Efterfrågan	530	520	510	490	490	480	480	490	490	490	490
Överkapacitet	165	175	185	205	205	215	215	205	205	205	205

Totalt finns det en efterfrågan i området på omkring 500 skolplatser de kommande åren. Överkapaciteten i området förväntas uppgå till omkring 200 elever från nu fram till 2030, utvecklingen förväntas se likadan ut även efter 2030. Detta medför att Gribbylund kommer att ha en stor överkapacitet av skolplatser under överskådlig framtid.

Förutsättningar Centrala Täby

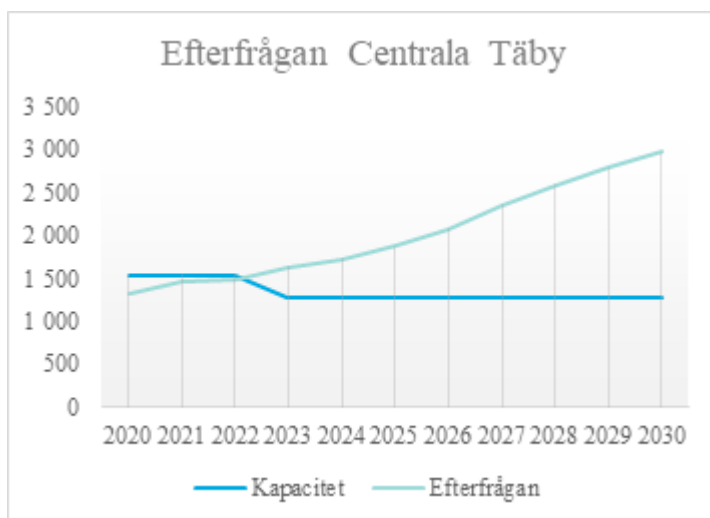
I centrala Täby finns i dagsläget tre skolor, Byängsskolan (788, nuvarande elevantal), Näsbydalskolan (486) och Ytterbyskolan (275). Den totala kapaciteten i området uppgår till 1549 platser. I tabellen nedan ses den totala efterfrågan i området.

Efterfrågan	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
åk F-6	1 050	1 140	1 270	1 370	1 510	1 670	1 850	1 970	2 110	2 200
åk 7-9	800	850	900	910	960	1 010	1 120	1 160	1 230	1 280
Totalt	1 850	1 990	2 170	2 280	2 470	2 680	2 970	3 130	3 340	3 480

Efterfrågan i centrala Täby förväntas öka markant under de kommande åren. Dock finns en viss överkapacitet i andra skolområden i kommunen som kan möta en del av denna efterfrågan.

Efterfrågesiffrorna i centrala Täby inkluderar även de som bor i de nybyggda områdena i Roslags-Näsby. Dessa elever förväntas erbjudas plats i Ytterbyskolan eller Ellagårdsskolan och alla dessa elever borde inte inkluderas i efterfrågan för centrala Täby. Därav utgår analysen ifrån att hälften av de folkbokförda eleverna i Roslags-Näsby kommer att gå i Ellagårdsskolan (hälften är kvar i efterfrågan i centrala Täby då de förväntas gå i Ytterbyskolan). Viggbyskolan byggs ut och förväntas kunna ta emot omkring 150 elever från centrala Täby mellan åren 2022-2027. Bergtorpsskolan (fristående skola) är i dagsläget inte fullbelagd och skulle kunna ta emot ytterligare omkring 100 elever sett till efterfrågan på högstadieplatser i Viggbyholm.

Som nämnts tidigare bor inte alla dessa elever i centrala Täby utan en del bor i Gribbylund. Rimligtvis kommer öppnandet av ett högstadium i Hägerneholmsskolan kunna attrahera en del högstadieelever från Gribbylund och därmed minska efterfrågan i centrala Täby med 50 elever. När efterfrågat antal skolplatser uppskattas tas inte hänsyn till önskat behov som andra kommuner kan tänkas ha av skolplatser i Täby, därav sjunker efterfrågan ytterligare. I grafen nedan ses efterfrågan och kapaciteten i centrala Täby.

År 2023 förlorar Byängsskolan en paviljong som är uppförd med stöd av tidsbegränsat bygglov och därmed minskar skolans kapacitet med 270 elever. Utifrån ovan premisser kommer Täby kommun således ha en underkapacitet i området på 355 elever i centrala Täby år 2023 och som under de kommande åren förväntas öka. I nedanstående tabell ses områdets underkapacitet i siffror.

År	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Överkapacitet	214	75	53	-356	-451	-607	-806	-1 081	-1 321	-1 519	-1 699

Täby kommun har dock överkapacitet i andra skolområden som skulle kunna nyttjas av elever från centrala Täby. I nedan tabell ses överkapaciteten i andra områden i Täby.

Överkapacitet	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Arninge/Ullna	310	270	240	210	180	170	80	10	-70	-170	-270
Skarpäng	-21	-41	-1	19	79	89	129	159	189	199	209
Vallatorp	5	35	45	75	115	125	145	155	165	175	175
Totalt	294	264	284	304	374	384	354	324	284	204	114

År 2023 finns en underkapacitet på 356 elever i centrala Täby men kommunen kan totalt säkerställa skolplatser till 304 av dessa genom att erbjuda plats på skolor i Vallatorp (Vallatorpsskolan, Brinksskolan), Skarpäng (Rösjöskolan) samt i Arninge/Ullna (Hägerneholmsskolan). Kommande år förväntas Täby kommuns totala underkapacitet öka ytterligare. I nedan tabell ses Täby kommuns totala underkapacitet.

År	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Underkapacitet											
Centrala Täby	-214	-75	-53	356	451	607	806	1 081	1 321	1 519	1 699
Överkapacitet											
andra områden	294	264	284	304	374	384	354	324	284	204	114
Underkapacitet											
Täby Kommun	-508	-339	-337	52	77	223	452	757	1 037	1 315	1 585

Analys

Som det ser ut nu erbjuder Täby kommun för många skolplatser i Gribbylund sett till hur många elever som väljer att gå i skola i området. Skolorna kommer inte att fyllas med elever från närområdet under överskådlig framtid.

Behovet av ökad efterfrågan på skolplatser i centrala Täby kräver en lösning där centrala Täby kan erbjuda fler skolplatser från år 2023. Att låta Löttingelund vara en interimslösning till en ny skola står klar i centrala Täby skulle medföra ökade kostnader för kommunen på minst 3 mnkr/år fram till 2023 och därefter skulle en nedläggning ändå vara nödvändig. Det finns också en risk att boende i centrala Täby inte ser det som en attraktiv lösning att deras barn skulle skolskjutas till Gribbylund tillfälligt i väntan på ny skola.

Beslutar man att flytta ut den kommunala verksamheten i Löttingelundsskolan behöver man säkerställa att centrala Täbys kapacitet ökar inom några år. För att undvika en situation där kommunen inte kan säkerställa att alla Täbybarn som vill, kan få en utbildning på en kommunal skola.

Rektorsområde Löttinge/Myrängens problem med överkapacitet löses dock inte enbart av att verksamheten i egen regi flyttar ut från lokalen. Lokalen ägs fortsatt av kommunen och kommunen har fortsatt kostnader kopplade till lokalen även om skolan är tom. Överkapaciteten minskar först då lokalen hyrs ut eller säljs till en annan aktör som bedriver skola, under förutsättning att kapaciteten av skolplatser minskar på annat håll i området. Alternativt att lokalen används inom ett annat verksamhetsområde (kräver investeringar och behöver utredas närmare). Detta förslag innebär därmed på egen hand inte en lösning kring områdets överkapacitet, men det är ett steg på vägen för att möjliggöra en minskad kapacitet framöver.

Ekonomiska aspekter

I dagsläget består Myrängen/Löttinge rektorsområde av två små skolor som båda har ett stort antal tomma kapacitetsplatser. Under vårterminen 2020 betalar skolorna hyra för totalt 115 tomma kapacitetsplatser. Detta ställer ytterst stora krav på att hålla nere kostnaderna i organisationen, något rektorsområdet varit skickliga på genom att bland annat ha åldersintegrerade klasser och på så sätt kunnat hålla uppe delningstalen och hålla nere personalkostnaderna. Därigenom har rektorsområdet än så länge lyckats undvika stora underskott.

Till hösten tappar Löttingelundsskolan ytterligare elever och antalet tomma kapacitetsplatser i rektorsområdet förväntas överstiga 150 stycken (siffran är lägre än totala överkapaciteten i området då en del av överkapaciteten återfinns på den fristående skolan i området). Detta innebär att en så stor del av intäkterna kommer att gå till att finansiera hyran att rektorsområdet behöver ha en klart lägre personalkostnadsgrad än övriga skolor i Täby kommun. Rektorsområdet har därmed tuffa förutsättningar för att nå en ekonomi i balans, utan att riskera lägre kvalitet.

Nedan följer de ekonomiska konsekvenser som identifierats till följd av förslaget att slå ihop skolorna. Först analyseras effekten på respektive kostnadspost som påverkas följt av en analys av nyckeltal för att bedöma skolans ekonomiska förutsättningar framöver.

Lokaler

Idag betalar Löttingelundsskolan en hyra på 2,7 mnkr för de lokaler skolan nyttjar. Om Löttingelundsskolans verksamheten överförs till Myrängsskolan kommer kostnaderna för lokalen initialt att kvarstå, antingen inom verksamheten eller inom fastighetsavdelningen. De eventuella lokalkostnadsbesparingar som denna förändring kan medföra på kort sikt är enbart kostnaderna för värme och visst underhåll i lokalen. Kostnader som bedöms vara obetydliga i sammanhanget.

Det är först om lokalen hyrs ut till en annan aktör som hyreskostnaderna minskar. Fastighetsavdelningen får då täckning för sina kostnader från en annan aktör samtidigt som den kommunala verksamhetens hyreskostnader minskar med 2,7 mnkr gentemot idag. Eftersom skolorna förväntas ha ungefär samma antal elever även efter denna sammanslagning förväntas detta bli en ren besparing för verksamheten och kommunen. Verksamheten kommer inte längre behöva hålla nere personalkostnaderna till följd av en hög hyra i förhållande till intäkterna.

Sammanfattningsvis bedöms verksamhetens kostnad minska för kommunen med 2,7 mnkr/år, under förutsättning att Löttingelundsskolans lokaler inte står tomma och fastighetsavdelningen får täckning för sina kostnader. Detta innebär att den ekonomiska effekten av denna förändring förväntas kunna ses som tidigast hösten 2021. Denna beräkning har utgått ifrån dagens hyresförutsättningar. Om dessa förutsättningar skulle komma att ändras kan det verkliga utfallet bli ett annat.

Städ

En eventuell sammanslagning av skolorna innebär att verksamheten inte längre kommer behöva betala för städning av Löttingelundsskolan. Under kalenderåret 2020 prognostiseras städningen av Löttingelundsskolan till 300 tkr. Städskostnaden på Myrängsskolan är bunden i upphandlingsavtalet och bedöms inte kortsiktigt påverkas av att skolan får fler elever. Sammanslagningen innebär därmed en minskad städskostnad på 300 tkr.

Mat

Löttingelundsskolan och Myrängsskolan ingår inom två olika upphandlingsområden för mat, vilket innebär att portionspriserna skiljer sig åt mellan skolorna. Portionspriset på Myrängsskolan är i nuvarande avtal drygt 10 kr dyrare per portion. Då fler elever kommer äta mat på detta avtal innebär sammanslagningen att matkostnaden för den egna regin kommer att öka. Idag fördelas den egna regins matkostnader ut så att portionspriset per portion är lika för alla skolor i den egna regin. Denna kostnadsökning är därmed inte så stor för den enskilda skolan men för den egna regin innebär det en kostnadsökning på ungefär 200 tkr.

Personal

Alla lärare och pedagogisk personal från Löttingelundsskolan med tillsvidareanställning kan följa med till Myrängsskolan vid en eventuell omorganisering. Det innebär att effekten på personalkostnaden enbart är kopplad till naturliga avgångar som inte ersätts.

Då rektorsområdet redan i dagsläget har en slimmad organisation finns dock inget behov av att säga upp någon ytterligare personal, utan skolan prognostiseras ha en ekonomi i balans enbart till följd av den minskade överkapaciteten och kan istället investera dessa medel i en större personalstyrka då det inte finns något egenvärde i att skolan redovisar överskott.

Om skolorna däremot inte slås samman kommer rektorsområdet behöva minska sin personalstyrka framöver. Detta eftersom skolorna tappar elever till hösten och kommer få svårt att hålla en ekonomi i balans med dagens organisation. En sammanslagning blir därav ingen besparing i monetära medel utan en möjlighet att behålla personalen och erbjuda ett större stöd till eleverna.

Nyckeltal

Om Myrängsskolan och Löttingelundsskolan slås ihop prognostiseras skolan ha totalt 340 elever.⁶ Denna sammanslagning innebär därmed att två små enheter som har åldersintegrerade klasser till följd av låga delningstal i alla årskurser slås samman till en medelstor enhet med bra delningstal även med åldershomogena klasser. Delningstalen ser ut som nedan.

	Elevantal	Antal klasser	Delningstal
F-klass	62	2	31
Åk 1	64	2	32
Åk 2	79	3	26
Åk 3	75	3	25
Åk 4	30	1	30
Åk 5	30	1	30
Totalt/snitt	340	12	29

⁶ Detta bygger på en prognos utifrån var elever bor samt indikation på om elever kommer att välja att byta skola eller fortsätta i Myrängsskolan HT20. Detta är enbart ett uppskattat scenario utifrån en rimlighetsbedömning. I verkligheten kan skolan få både fler och färre elever i respektive årskurser.

Som ett riktmärke för delningstalen analyseras resultatet för skolor i egen regi de senaste åren. Utifrån den analysen konstateras att det finns nästintill ingen skola som har klarat av att hålla en ekonomi i balans med delningstal som i snitt är lägre än 25 elever/klass. Det beror på att antalet klasser till stor del styr en enhets lönekostnader. Eftersom en lärare behövs på full tid till en klass oavsett om klassen består av 15 eller 30 elever.

I dagsläget betalar Myrängsskolan och Löttingelundsskolan hyra för 535 kapacitetsplatser trots att de har klart färre elever än så. Under höstterminen 2020 prognostiseras hyreskostnadsgraden på Myrängsskolan uppgå till 19 % av skolans elevpengsintäkter. För Löttingelundsskolan prognostiseras hyran uppgå till 17 % av elevpengsintäkterna.

Sett till en regressionsanalys som gjorts utifrån de kommunala F-6 skolornas hyreskostnader och resultat åren 2012 till 2018 (totalt 77 års skolverksamhet i Täby kommun) konstaterades att en rimlig hyra uppgår till 13,5 % av elevpengsintäkten. Efter denna sammanslagning och när hyran för Löttingelundsskolan försvinner från verksamheten prognostiseras skolan ha en hyreskostnadsgrad på 11,6% av elevpengsintäkterna.

Med utgångspunkt i nyckeltalen för hyran och antalet elever per klass kan konstateras att denna sammanslagna skola har goda förutsättningar att få en mycket stark ekonomi. Under förutsättning att sammanslagningen inte resulterar i ett elevtapp som är större än prognostiserat.

Övrig notering

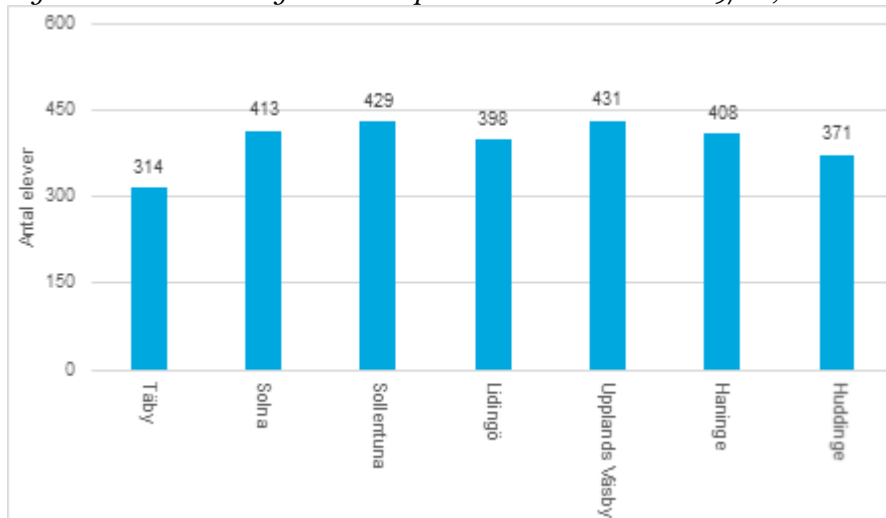
Under utredningens gång har det framkommit att Myrängsskolans tekniska kapacitet är lägre än den tidigare bedömda kapaciteten av skolan. Då ventilationen i vissa klassrum enbart tillåter omkring 20 personer samtidigt i lokalen. Detta kan medföra att vissa investeringar behöver göras för att säkerställa att skolan har den kapacitet som krävs. Då detta uppdragats nyligen finns i dagsläget ingen kostnadskalkyl på vad detta kan komma att kosta, och vilka ekonomiska konsekvenser det medför på verksamhetens driftkostnader.

Värt att notera är dock att klassrum som bara tillåter 20 personer är ekonomiskt ohållbara sett till Täbys skolpeng, då klasser på omkring 20 elever inte bär sig ekonomiskt. Denna typ av investering är därför nödvändig för att kunna ha fullstora klasser och en ekonomi i balans.

Överväganden

Det har tidigare uppmärksammats att kommunen har jämförelsevis små skolenheter. Enligt statistik från Skolverket har den genomsnittliga skolan i kommunen 314 elever (egen regi). Flertalet jämförbara kommuner redovisar en genomsnittlig storlek på 400 elever och uppåt.

Figur. Antalet elever i genomsnitt per skolenhet läsåret 2019/20, obs! exklusive förskoleklass

Källa: Skolverket

Det är framför allt skolor med enbart årskurs 1-3 som har få elever. Men det finns även fler små enheter bland skolorna med årskurs 1-6. En förändring enligt förslaget att överföra Löttingelundsskolan till Myrängsskolan kommer att höja genomsnittet för kommunen som helhet.

I Täby kommun har större enheter med många legitimerade lärare högre kunskapsresultat än övriga enheter. Genom att möjliggöra för en större och samlad skolenhet på Myrängsskolan tar huvudmannen ansvar för att skapa förutsättningar för kvalitetssäkrade processer på vetenskaplig grund. Detta möjliggör en större tjänsteorganisation som i högre grad leder till skolutveckling. Även lärares arbetsmiljö och arbetsbelastning förväntas underlättas vid en omorganisering genom att möjliggöra ökad samverkan och samarbete.

Behovsprognosen visar att det kommer att finnas en överkapacitet på upp till omkring 200 platser i rektorsområdet under överskådlig framtid. Enligt behovsprognosen kommer det dock från år 2023 att vara en underkapacitet i centrala Täby. Platserna i Myrängen/Löttinge rektorsområde bedöms dock inte kunna användas då behovet uppstår först om ett antal år och avståndet gör att vårdnadshavare i centrala Täby troligen inte efterfrågar platser i Myrängen/Löttinge.

Myrängen/Löttinge rektorsområde består av två små skolor som båda har ett stort antal tomma kapacitetsplatser och låga delningstal i alla åldershomogena årskurser. Med utgångspunkt i den lägre hyreskostnad och möjlighet till fulla klasser som en sammanslagning innebär kan konstateras att en eventuell organisationsförändring innebär goda förutsättningar för rektorsområdet att få en mycket stark ekonomi.

Förslag till beslut

Utbildningsområdet rekommenderar följande beslut:

1. Barn- och grundskolenämnden beslutar att godkänna rapporten "Omorganisering av Myrängen/Löttinge rektorsområde", daterad 8 juni 2020.
2. Barn- och grundskolenämnden beslutar att avveckla Löttingelundsskolan inför läsåret 2020/2021.
3. Barn- och grundskolenämnden beslutar att elever i Löttingelundsskolan ska erbjudas plats på Myrängsskolan från läsåret 2020/2021.

Beslutsprocess

Barn- och grundskolenämndens ansvarsområde och uppgifter regleras i dess reglemente. Vid sitt sammanträde 2020-03-16 § 40 beslutade kommunfullmäktige att anta reviderat *reglemente för barn- och grundskolenämnden*, daterat 2020-02-07, som trädde i kraft den 1 maj 2020. I detta är nämndens ansvarsområde och uppgifter förtydligade. Det anges uttryckligen att "omlokalisering, nyetablering eller nedläggning" där verksamheter för två eller flera nämnder berörs är kommunstyrelsens ansvar. Motsatsvis ansvarar barn- och grundskolenämnden för omlokalisering, nyetablering och nedläggning där endast en nämnd berörs. Därmed äger barn- och grundskolenämnden rätt att fatta beslut om omlokalisering av verksamhet och avveckling av aktuell skolenhet enligt reglementet i dess reviderade lydelse.

Om en förändring av skolverksamheten enligt ovan ska kunna genomföras till höstterminen 2020 behöver beslut fattas om detta på barn- och grundskolenämndens sammanträde i juni.

En barnkonsekvensanalys har tagits fram med anledning av förslaget, se bilaga.

Källförteckning

Håkansson, J. & Sundberg, D. (2012). *Utmärkt undervisning- framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur och Kultur.

Skolinspektionen (2016). *Kvalitetsgranskning: Skolans arbete med extra anpassningar*.

Skolinspektionen (2018). *Granskning av rektorers och huvudmäns arbete: Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan*.

Skolinspektionen (2018). *Årsrapport: Skillnader i skolkvalitet och strategisk styrning*.

Skolverket (2017). *Lägesbedömning*. Rapport 455.

Referenslitteratur

Blossing, U. Wennergren, A. (2019). Kollegialt lärande: resan mot framtidens skola. Stockholm: Studentlitteratur AB.

Fischer, Kenneth Brian (2013). Fostering Teacher Learning Communities: A Case-study of a SchoolBased Leadership Team's Action Research. (Diss. University of Maryland).

Hargreaves, A. & Fullan, M. (2013). Professionellt kapital: att utveckla undervisning i alla skolor. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Hattie, J. (2014). Synligt lärande: en syntes av mer än 800 metaanalyser om vad som påverkar elevers skolresultat. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Hattie, J (2019). <https://visible-learning.org/2018/03/collective-teacher-efficacy-hattie/#comment-10480>

Langelotz, L (2014). Vad gör en skicklig lärare? En studie om kollegial handledning som utvecklingspraktik. Acta Universitatis Gothoburgensis

Mitchell, D. (2015). Inkludering i skolan: undervisningsstrategier som fungerar. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Mitchell, D.R. & Ashing, K. (2017). Mångfald i skolan: framgångsrika sätt att möta (o)likheter. (Första utgåvan). Stockholm: Natur & Kultur.

Improving Schools in Sweden: an OECD perspective (2015).
<http://www.oecd.org/education/school/Improving-Schools-in-Sweden.pdf>

Timperley, Helen. (2013). Det professionella lärandets inneboende kraft. (1. uppl.)

Timperley, H. (2011). Realizing the power of professional learning. Maidenhead: Open University Press.

Bilaga

- Barnkonsekvensanalys – Omorganisering av Myrängen/Löttinge rektorsområde